



# Innst. 217 L

(2012–2013)

## Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Prop. 48 L (2012–2013)

### Innstilling fra finanskomiteen om endringer i regnskapsloven og enkelte andre lover (rapportering om samfunnsansvar mv.)

Til Stortinget

## 1. Proposisjonens hovedinnhold

### 1.1 Sammendrag

Finansdepartementet fremmer i proposisjonen forslag til endringer i regnskapsloven og revisorloven. For det første foreslås en plikt for store foretak til å rapportere hva foretaket gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon. Denne delen av lovforslaget bygger på en rapport fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Finansdepartementet, som utredet krav til rapportering om samfunnsansvar for å følge opp Stortingets behandling av St.meld. nr. 10 (2008–2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi. Rapporten ble overlevert til departementet 13. oktober 2010, og har vært på høring. For det annet fremmes det i proposisjonen forslag om en endring i regnskapsloven som innebærer atplikten til å utarbeide konsernregnskap faller bort for morselskap som bare har datterselskaper av uvesentlig betydning. Det er adgang til å gi et slikt unntak etter nye EØS-regler som svarer til EU-direktiv 2009/49/EF, som endrer EØS-reglene som svarer til EU-direktiv 78/660/EF. Denne delen av lovforslaget bygger på et høringsnotat utarbeidet av Finansstilsynet 3. oktober 2011, som Finansdepartementet har hatt på høring. I proposisjonen fremmes det også forslag om oppretting av enkelte henvisningsfeil i verdipapirhandelloven og revisorloven.

### 1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Gerd Janne Kristoffersen, Marianne Marthinsen, Nina Mjøberg, Torfinn Opheim, Knut Storberget og Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Ida Marie Holen, fung. leder Ketil Solvik-Olsen, Kenneth Svendsen og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Gunnar Gundersen, Arve Kambe og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, og fra Venstre, Borghild Tenden, tar omtalen til orientering og viser for øvrig til proposisjonen for nærmere omtale av forslagene som delvis er gjengitt i sammendragene nedenfor.

## 2. Plikt til å rapportere om samfunnsansvar

### 2.1 Sammendrag

#### 2.1.1 Bakgrunn

Etter gjeldende rett er det ikke noe generelt krav i regnskapsloven om at det skal rapporteres om samfunnsansvar.

Av regnskapsloven § 3-3 a niende til tolvte ledd følger at foretak som ikke er små, skal gi opplysninger i årsberetningen om arbeidsmiljøet, om tilstanden i virksomheten når det gjelder likestilling, om tiltak for å fremme formål i diskrimineringslovgivningen, samt om forhold ved virksomheten som kan medføre en ikke ubetydelig påvirkning på det ytre miljø. Det

gjelder tilsvarende krav for små foretak etter regnskapsloven § 3-3 fjerde til syvende ledd.

St.meld. nr. 10 (2008–2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi ble lagt fram 23. januar 2009. Meldingen drøftet bl.a. bedrifters ansvar for å påvirke samfunnsutviklingen utover lønnsom verdiskapning, og virkemidler for å skape økt bevissthet om samfunnsansvar både i privat og offentlig virksomhet. Det ble gitt uttrykk for at det er utfordrende å identifisere juridiske virkemidler som kan bidra direkte til økt bevissthet om samfunnsansvar i næringslivet. Det ble samtidig vist til at oppmerksomhet og press fra opinionen og forbrukere, samt intern bevisstgjøring blant arbeidstakere og ledelsen i det enkelte selskap, trolig vil kunne ha positiv effekt. Juridiske virkemidler kan derfor brukes for å tilrettelegge for offentlig søkelys på selskaps virksomhet.

På denne bakgrunn ble det i meldingen varslet høring av et utkast til lovregler med krav om at de største regnskapspliktige foretakene skal opplyse om hvilke etiske retningslinjer eller standarder for samfunnsansvar de følger og hva selskapet har gjort i regnskapsåret for å følge opp sitt samfunnsansvar.

Finansdepartementet oppnevnte 19. februar 2010 en arbeidsgruppe til å utrede krav til rapportering om samfunnsansvar. Arbeidsgruppen ble sammensatt med medlemmer fra Finansdepartementet, Utenriksdepartementet, Miljøverndepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet og Arbeidsdepartementet.

Arbeidsgruppens rapport ble overlevert til Finansdepartementet 13. oktober 2010 og sendt på høring 26. oktober 2010 med frist 28. januar 2011.

Internasjonal utvikling, arbeidsgruppens forslag og høringsinstansenes syn er omtalt i proposisjonen.

### **2.1.2 Generelt om å innføre rapporteringskrav**

Myndighetene forventer at norske bedrifter utvikler samfunnsansvar som en integrert del av virksomheten. Det vises bl.a. til St.meld. nr. 10 (2008–2009), Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi, og Stortingets behandling av denne meldingen, jf. omtale i kap. 2.2.1 i proposisjonen.

Sentralt i et slikt samfunnsansvar ligger relasjonen mellom bedriftene og den bredere, samfunnsmessige interessentgruppen som direkte eller indirekte berøres av virksomheten som drives, og de beslutninger bedriftene ellers treffer som ledd i virksomhetsutøvelsen.

Departementet slutter seg til at det ikke er tilstrekkelig bare å bygge på frivillighet for å stimulere en ønsket utvikling på området. Et lovfestet rapporteringskrav vil bidra til økt åpenhet og økt offentlig søkelys på virksomhetene. Departementet er enig i at

dette, som anført av HSH, kan gi risiko for negativ omtale. På den annen side vil det kunne være nyttig for bedrifter som oppfattes å være i utakt med aksepterte standarder og normer for samfunnsansvarlig virksomhetsutøvelse å motta korrektiver fra omverdenen. Departementet mener at næringslivet, også forretningsmessig, vil være tjent med et slikt samspill, og at dette kan bidra til å etablere og vedlikeholde bedriftenes omdømme og samfunnsmessige legitimitet også på lengre sikt.

Noen høringsinstanser ønsker å gå lenger enn den rapporteringsplikten arbeidsgruppen har foreslått. Departementet har forståelse for et ønske om å supplere en rapporteringsplikt med krav om at foretakene minst må forholde seg til grunnleggende samfunnsansvarsprinsipper. Departementet legger imidlertid til grunn at samfunnsansvarlig virksomhetsutøvelse primært omfatter det bedriftene gjør på frivillig basis. Bedriftene skal selv prioritere og organisere sine innsatsområder og sin frivillige innsats.

Det vil kunne komme nye regler om foretaks samfunnsansvar i EU. Det er usikkert om og når slike regler eventuelt blir foreslått og vedtatt, men de vil i så fall være EØS-relevante. Departementet vil derfor foreslå rapporteringsplikt som angitt nå, og eventuelt fremme nytt forslag for Stortinget dersom nye EØS-regler skulle gjøre dette nødvendig.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at et rapporteringskrav som foreslått av arbeidsgruppen innføres.

Selv om det ikke foreslås lovfesting av krav til foretakenes arbeid med samfunnsansvar, vil det i et rapporteringskrav som foreslått ligge en implisitt forventning fra myndighetene om at norske bedrifter skal integrere samfunnsansvar i virksomheten. Et rapporteringskrav skal bidra til at bedriftene bygger opp kunnskap om hvilket samspill det er mellom virksomheten som drives og de samfunn det opereres i, herunder hvem eller hva som direkte eller indirekte berøres av bedriftens aktiviteter og beslutninger. For å kunne rapportere på en god måte bør bedriftene etablere systemer og rutiner for å identifisere forskjellige interessentgrupper, og prioritere og organisere innsatsen på samfunnsansvarsområdet. Det vises i den forbindelse til erfaringene fra Danmark, som kan tyde på at det lignende rapporteringskravet der har motivert flere bedrifter til å arbeide med samfunnsansvar etter at kravet ble innført.

Noen høringsinstanser har som nevnt tatt til orde for at plikten til å rapportere om samfunnsansvaret bør legges på foretaket som sådant istedenfor på styret. Opplysningskravet skal legge til rette for at det etableres og kommuniseres prinsipper og styringssignaler som fastsetter hvordan foretaket skal ledes og organiseres slik at samfunnsansvaret blir fulgt opp i virksomheten som helhet og av den enkelte ansatte.

Departementet mener at styret vil være nærmest til å redegjøre for dette, og at det å legge rapporteringsplikten på foretaket som sådant i større grad vil kunne bidra til at ansvaret for denne rapporteringen blir mindre klart. Rapporteringen vil etter departementets oppfatning også lett kunne bli mindre relevant for regnskapsbrukerne dersom det ikke er de som har den endelige beslutningsmyndighet som står ansvarlig for opplysningene som gis. Ansvarliggjøring av styret er også viktig for å motvirke praksisen der redegjørelsen for samfunnsansvar blir et dokument utarbeidet av selskapets informasjonsavdeling, og med liten forankring i selskapets reelle virksomhet. Departementet går på den bakgrunn inn for at rapporteringsplikten pålegges styret, og foreslår at dette presiseres i regnskapsloven § 3-5.

### **2.1.3 Nærmere om utforming av rapporteringsplikten**

Hvem som skal ha plikt til å rapportere, hva det skal rapporteres om, nærmere om krav til innholdet i rapporteringen, særlig om rapportering om forhold i leverandørkjeder, om avgivelse av rapportering om samfunnsansvar, revisjon og forholdet til eksisterende årsberetningskrav er omtalt i proposisjonens kapittel 2.

#### **2.1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser**

Departementet viser til at lovforslaget er utformet slik at foretakene selv skal kunne velge om og i hvilken utstrekning det skal arbeides med samfunnsansvar. Selv om det uttrykkes forventninger om at norske foretak utviser samfunnsansvar, vil foretaket kunne velge ikke å ha retningslinjer mv. som angitt, for eksempel dersom foretaket anser at kostnadene overstiger nytten.

Arbeid med samfunnsansvar vil medføre faktiske økonomiske og administrative konsekvenser for de foretakene som velger dette.

En rapporteringsplikt vil kunne øke kostnadene. Departementet antar at merkostnadene ved rapportering vil være begrenset. I kost-/nyttevurderingen har departementet også vektlagt at et lovpålagt rapporteringskrav vil bidra til å synliggjøre det positive arbeidet bedriftene faktisk utfører.

Ved evalueringen i Danmark i mai 2010 fant konsulentfirmaet Rambøll at foretakene løpende brukte fra DKK 6 500 til 32 700 årlig på selve rapporteringsarbeidet etter at lovkravet ble innført. I tillegg kommer engangskostnader knyttet til frivillig å etablere politikker for samfunnsansvar, i Danmark estimert til DKK 0,8 til 5,7 mill. på virksomhetsnivå. Rambøll estimerte i Danmark en populasjon på ca. 1 100 omfattede foretak. Av de ca. 1 100 omfattede virksomhetene ble det funnet at ca. 260 ikke hadde

politikker for samfunnsansvar da lovkravet ble innført. Basert på intervjuer fant Rambøll at 184 av disse virksomhetene frivillig hadde begynt å arbeide med samfunnsansvar som følge av lovkravet. På det grunnlag estimerte Rambøll at engangskostnader på samfunnsnivå utgjorde DKK 150 til 1 051 mill., knyttet til foretakenes arbeid med frivillig å etablere politikker for samfunnsansvar.

Kostnadene som ble estimert i Danmark var større enn de som ble anslått da lovforslaget ble fremlagt. Departementet antar at tallene som har framkommet i den danske undersøkelsen, justert for inflasjon og norsk kostnadsnivå, kan antas å være et rimelig estimat for de løpende kostnadene store norske foretak vil få som følge av rapporteringskravet. Det foreslåtte kravet vil i så fall innebære årlige løpende kostnader på ca. NOK 7 000 til 35 000 på virksomhetsnivå. Engangskostnader knyttet til frivillig å etablere retningslinjer mv. («policy») for samfunnsansvar, justert for inflasjon og kostnadsnivå, vil tilsvarende utgjøre fra ca. NOK 860 000 til 6,1 mill. på virksomhetsnivå. I Norge er det ifølge tall fra regnskapsregisteret og Oslo Børs en samlet populasjon på i underkant av 450 foretak som er store i regnskapslovens forstand. Dette innebærer at engangskostnadene på samfunnsnivå i Norge vil utgjøre fra ca. NOK 64,6 til 460 mill. dersom en legger til grunn en lik andel (i underkant av 17 pst.) foretak med omstillingskostnader knyttet til (frivillig) å etablere retningslinjer mv. for samfunnsansvar i Norge og Danmark.

Etter departementets oppfatning vil det være naturlig å evaluere nytten og kostnadene knyttet til kravet til rapportering om samfunnsansvar etter at kravet har virket i noe tid.

Forslaget vil ikke innebære vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

## **2.2 Komiteens merknader**

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, viser til at det er en etablert forventning fra norske myndigheter om at norske bedrifter utviser samfunnsansvar som en integrert del av sin virksomhet, og mener det er utelukkende positivt at det nå etableres et lovfestet rapporteringskrav om samfunnsansvar. Bedrifter som opptrer på en sosial og miljømessig ansvarlig måte vil kunne styrke sin markedsposisjon og konkurransekraft både ute og hjemme. Flertallet mener at et krav til rapportering om samfunnsansvar vil bidra til å øke bedriftenes bevissthet og oppfølging på dette området, samt være et insentiv til at bedriftene integrerer samfunnsansvar i sin daglige drift.

Flertallet mener rapportering av samfunnsansvar også vil bidra til økt åpenhet og økt offentlig søkelys på virksomhetene. Flertallet slutter seg til

departementets vurdering om at det vil kunne være nyttig for bedrifter som oppfattes å være i utakt med aksepterte standarder og normer for samfunnsansvarlig virksomhetsutøvelse å motta korrektiver fra omverdenen. Næringslivet, også forretningsmessig, vil være tjent med et slikt samspill, og rapporteringskrav på samfunnsansvar kan bidra til å etablere og øke og vedlikeholde bedriftenes omdømme og samfunnsmessige legitimitet også på lengre sikt.

Flertallet merker seg at noen høringsinstanser ønsker å gå lenger enn den rapporteringsplikten arbeidsgruppen har foreslått, og har forståelse for ønsket om å supplere en rapporteringsplikt med krav om at foretakene minst må forholde seg til grunnleggende samfunnsansvarsprinsipper. Flertallet mener imidlertid i likhet med departementet at det ikke er urimelig at bedriftene selv skal prioritere og organisere sine innsatsområder og sin frivillige innsats. Flertallet understreker imidlertid at selv om det ikke foreslås lovfesting av krav til foretakenes arbeid med samfunnsansvar, vil det i et rapporteringskrav ligge en implisitt forventning fra myndighetene om at norske bedrifter skal integrere samfunnsansvar i virksomheten. Flertallet viser i den forbindelse til erfaringene fra Danmark, som kan tyde på at det lignende rapporteringskravet der har motivert flere bedrifter til å arbeide med samfunnsansvar etter at kravet ble innført.

Flertallet mener det er viktig at ansvaret for rapportering av samfunnsansvar legges til styret i bedriftene, slik at det er den endelige beslutningsmyndighet som står ansvarlig for opplysningene som gis. Ansvarliggjøring av styret er også viktig for å motvirke en mulig praksis der redegjørelsen for samfunnsansvar blir et dokument utarbeidet av selskapets informasjonsavdeling, med liten forankring i selskapets reelle virksomhet.

Flertallet mener at alle bedrifter skal utvise samfunnsansvar, men slutter seg til de avgrensninger i rapporteringsplikten som forslaget angir. Flertallet er samtidig av den oppfatning at avgrensningsspørsmålet bør inngå som en naturlig del av den varslede evalueringen av ordningen, og at man i spørsmålet om utvidelse av rapporteringsplikten må se hen til den internasjonale regelutviklingen på området, som fortsatt er på et tidlig stadium.

Flertallet legger til grunn at norske bedrifter bør ha et bevisst forhold til problemstillinger som berører eller er en følge av deres virksomhet, og som ligger innenfor deres innflytelsessfære. Flertallet mener følgelig at det er viktig at selskapene ikke bare avgrenser sitt samfunnsansvar til egen virksomhet, men at de også tar et visst ansvar for virksomheten hos leverandører og andre virksomheter de samarbeider med. Dette kan for eksempel omfatte å bidra til anstendige arbeidsforhold og ivaretagelse av miljø-

hensyn ved aktiv påvirkning gjennom verdikjeden. Flertallet viser til at det foreslåtte kravet til rapportering av samfunnsansvar innebærer at det skal rapporteres om retningslinjer, prinsipper, standarder og prosedyrer foretaket benytter for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Flertallet understreker og slutter seg til departementets konklusjon om at dette innebærer at det også må opplyses om slike retningslinjer, prinsipper, standarder og prosedyrer som omhandler forhold i leverandørkjeder.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at samfunnsansvar slik det diskuteres både i stortingsmeldingen og i proposisjonen er hensyn som foretakene tar og standarder de fastsetter og etterlever utover det som lover og forskrifter fastsetter. Disse medlemmer merker seg at regjeringen i proposisjonen beregner at mange norske foretak allerede er svært godt i gang med arbeidet. Fra og med 2010 er allerede børsnoterte selskaper pålagt å redegjøre for eventuelle «retningslinjer for etikk og samfunnsansvar». Departementet antyder i proposisjonen at erfaringen fra Danmark tilsier at opp mot 75 pst. av de 450 foretakene som vil omfattes av dette lovforslaget, allerede arbeider med samfunnsansvar. Dette tilsier stor varighet med bruk av lov. Disse medlemmer mener det vil være bedre å jobbe med generelle motivasjonstiltak og informasjon opp mot de bedrifter som ennå ikke har kommet i gang.

Disse medlemmer merker seg at bransjeorganisasjonene allerede er godt i gang med å informere og bevisstgjøre bedriftene. I St.meld. nr. 10 (2008–2009) har regjeringen listet opp en rekke tiltak som allerede er i gang. Det er et godt alternativ til lovfesting å følge opp og stimulere disse ytterligere.

Disse medlemmer mener at utfordringen ikke er å få norske selskaper til å ta samfunnsansvar på alvor, men hvordan man best stimulerer til at dette blir målrettet, utviklende og føles nyttig for foretakene. Lovkrav om rapportering kan da fungere mer mot sin hensikt enn å stimulere til ytterligere fokus. En lov skaper en minimumsstandard og presser bedriftene inn i en bestemt systematikk, men den stimulerer ikke til å gå lenger eller å bevisstgjøre seg ytterligere. Regjeringens egne anslag for kostnader illustrerer dette dilemmaet. Etableringskostnadene anslås av regjeringen å kunne komme til å ligge mellom NOK 860 000 og NOK 6,1 mill. for det enkelte foretak, mens de løpende, årlige kostnadene for bedriftene blir anslått til ca. NOK 7 000 til 35 000. Disse medlemmer ser disse anslagene som et uttrykk for en svært statisk betraktning av utfordrin-

gen fra regjeringens side. Skal samfunnsansvar virkelig bli en integrert del av et foretaks virksomhet, ser disse medlemmer det som en forutsetning at styret etablerer selskapets verdigrunnlag og utformer retningslinjer for etikk og samfunnsansvar i samsvar med dette. Oppfølgingsrutiner må samtidig etableres slik at selskapet sikrer seg at dette etterlevs. Da vil de løpende kostnadene være høyere enn departementets anslag. Når så mange selskaper allerede er i gang med dette arbeidet og sannsynligvis har påtatt seg langt større kostnader enn regjeringen forutsetter ut fra egne forretningsmessige interesser, bør ikke lovfesting være det verktøy man griper til. Disse medlemmer savner en grundig nytte-/kostnadsanalyse av lovforslaget.

Disse medlemmer mener at samfunnsansvar og hvilke utfordringer som må fokuseres, vil påvirkes av den løpende samfunnsutvikling og vil være avhengig av hvilke markeder, land og produkter hvert enkelt foretak håndterer. Dette er komplisert, og det illustreres ved at regjeringens forslag er detaljert og ifølge NHOs brev til komiteen medføre at selskapene kan komme til å få hele 36 punkter å rapportere på. I et slikt lys framstår regjeringens beregning av selskapenes løpende kostnader som en grov undervurdering dersom rapporteringen skal bli mer enn en proforma-sak for selskap og styre. Disse medlemmer ser også en stor fare i at selskapene blir mer opptatt av å rapportere opp mot regjeringens foreslåtte rapporteringspunkter enn kontinuerlig å følge med på og tilpasse samfunnsansvaret til nye utfordringer som samfunnsutviklingen gir dem.

Disse medlemmer ser det dermed som unødvendig å lovfeste en rapportering om samfunnsansvar og går imot forslagene til regnskapsloven § 3-3 b nytt fjerde ledd, nye § 3-3 c og endringen i § 3-5 tredje ledd og revisorloven § 5-1 første ledd nytt tredje punktum og § 5-6 fjerde ledd nr. 4 nytt annet punktum.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener årsregnskap og årsberetning først og fremst skal vise bedriftens økonomiske utvikling og finansielle stilling, og formålet er å gi korrekt finansiell informasjon om selskapet. Disse medlemmer vil advare mot rapporteringskrav som vanner ut dette formålet. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets merknader i St.meld. nr. 10 (2008–2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi, behandlet i Stortingets utenrikskomité, og som er bakgrunnen for Prop. 48 L (2012–2013).

Disse medlemmer mener mye av det tankegods som ligger til grunn for ideen om bedriftenes samfunnsansvar, eller «Corporate Social Responsibility» (CSR), er vanskelig å definere, og det er ofte

uklart hvor grensene går mellom det å være ansvarlig og det å være uansvarlig. Det betyr selvsagt ikke at disse medlemmer mener bedriftene skal unngå å følge lover og regler og opptre ansvarlig i markedet. Det er imidlertid disse medlemmers oppfatning at CSR ofte bygger på en feilaktig forestilling om at bedriftene ikke viser samfunnsansvar dersom de bare søker økonomisk profitt, og at de derfor også må vise sosialt ansvar og bidra positivt til miljøet. I St.meld. nr. 10 (2008–2009) slår blant annet regjeringen fast at den forventer at norske bedrifter internasjonalt bidrar til bærekraftig utvikling. Disse medlemmer vil understreke at konseptet bærekraftig utvikling er blitt kritisert fra flere hold for med hensikt å være vagt samt vanskelig å definere. Konseptet bærekraftig utvikling brukes ofte for å forsvare statlige intervensjoner i markedet, herunder mer byråkrati, reguleringer, kartellisering og proteksjonisme. Disse medlemmer mener bærekraftig utvikling ikke må bli et hinder for økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon ved å frata u-landene mulighetene til utvikling.

Disse medlemmer mener videre at CSR kan bidra til kostbare og konkurransevridende reguleringer for næringslivet samt hemme global fattigdomsreduksjon ved at bedriftene blir pålagt å betale arbeidene høyere lønninger og dermed kan ansette færre mennesker.

Disse medlemmer vil understreke at det både er og må være en grunnleggende forskjell mellom næringslivets og myndighetenes samfunnsansvar. Myndighetene og politikerne er ansvarlige overfor velgerne, mens bedriftene, så lenge de opererer innenfor lovlige juridiske rammer, i utgangspunktet er ansvarlige overfor aksjonærer, kunder og forretningsforbindelser. Næringslivets samfunnsansvar innebærer først og fremst å gjøre det næringslivet kan best; å bidra til verdiskaping og økonomisk vekst gjennom å selge sine produkter på det frie, åpne markedet. Derigjennom skaper næringslivet arbeidsplasser og velstand. Disse medlemmer vil derfor ta avstand fra en forståelse av bedriftenes samfunnsansvar hvor det legges til grunn at kapitalismen og globaliseringen ikke tjener samfunnet.

Disse medlemmer viser til departementets svar på spørsmål 3 fra Fremskrittspartiets fraksjon i finanskomiteen om uttrykket «integre hensyn» i forslaget til ny § 3-3 c første punktum i regnskapsloven. Departementet forsøker å begrunne innføringen av en slik regel med en komitémerknad fra Innst. S. nr. 200 (2008–2009). Disse medlemmer vil presisere at utenrikskomiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet stod inne på siterte merknad, men at merknaden ikke sier noe om regulering, hvilket Fremskrittspartiets medlemmer heller ikke ønsket.

Disse medlemmer viser videre også til at administrative byrder for næringslivet i forbindelse

med rapporteringskrav i dag beløper seg til om lag 54 mrd. kroner. Disse medlemmer minner om at næringsminister Trond Giske har satt seg fore å redusere disse kostnadene med 10 mrd. kroner innen utgangen av 2015, og i denne forbindelse har lansert nettsiden enkleregler.no. Disse medlemmer mener de foreslåtte nye rapporteringskrav tyder på at de ulike departementer ikke spiller på lag.

Relatert til rapporteringsbyrder viser disse medlemmer til departementets svar på spørsmål 3 fra Fremskrittspartiets fraksjon i finanskomiteen, der det spørres om et foretak vil ha oppfylt rapporteringsplikten ved å oppgi følgende:

«Foretaket har ikke retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder som nevnt i regnskapsloven § 3-3 c.»

Departementet opplyser at dette vil være tilstrekkelig, og disse medlemmer vil minne om dette dersom forslaget blir vedtatt i Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Høyre ser på oppfølging av samfunnsansvar som en viktig del av større foretaks virksomhet og viser til Høyres merknader i St.meld. nr. 10 (2008–2009) Næringslivets samfunnsansvar i en global økonomi.

### **3. Bortfall av plikten til å utarbeide konsernregnskap for visse selskaper – gjennomføring av direktiv 2009/49/EF**

#### **3.1 Sammendrag**

Ved stiftelse av et aksjeselskap vil aksjekapitalen etter åpningsbalansen i utgangspunktet svare til pålydende med tillegg av ev. overkurs, men slik at aksjekapitalen skal være minst 30 000 kroner. Etter aksjeloven § 2-5 er det imidlertid åpnet for at aksjeinnskudd kan benyttes til å dekke stiftelsesutgifter som ikke overstiger aksjeinnskuddet. Selv om denne adgangen benyttes, vil transaksjonsprinsippet, jf. regnskapsloven § 4-1 nr. 1, i utgangspunktet være til hinder for at stiftelsesutgiftene aktiveres som eiendel i åpningsbalansen, og det er derfor ikke gitt regler om at det skal opplyses om slike eiendeler i noter til regnskapet.

For øvrig er det i regnskapsloven ikke definert en kategori «mellomstore» foretak.

Regnskapsloven inneholder ikke noe generelt unntak fra konsernregnskapsplikten for morselskaper som bare har datterselskaper av uvesentlig betydning. Regnskapsloven § 3-8 annet ledd innebærer imidlertid at datterselskaper som ikke har betydning for å bedømme konsernets stilling eller resultat, kan utelates fra konsolideringen. Dessuten er det gitt

enkelte andre unntak fra konsernregnskapsplikten, bl.a. i regnskapsloven § 3-2 og § 3-7.

#### **EØS-rett**

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/49/EF art. 1 endrer direktiv 78/660/EØF (regnskapsdirektivet) art. 45 nr. 2 annet ledd første punktum. Endringen innebærer at medlemslandene kan tillate at mellomstore selskap, jf. direktiv 78/660/EØF art. 27, unntas fra:

1. kravet om å gi opplysninger i noter for stiftelseskostnader som føres som en eiendel i balansen, jf. direktiv 78/660/EØF art. 34 nr. 2, samt
2. kravet om å gi opplysninger i noter om nettoomsetning fordelt på virksomhetsområder og geografisk marked, jf. regnskapsdirektiv 78/660/EØF art. 43 nr. 1 punkt 8.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/49/EF art. 2 endrer også direktiv 83/349/EF (konsernregnskapsdirektivet) art. 13 nr. 2 a. Endringen innebærer at foretak unntas fra plikten til å utarbeide konsernregnskap (og konsolidert årsberetning) dersom foretaket bare har datterforetak av uvesentlig betydning.

#### **Høring**

I brev fra Finansdepartementet datert 9. september 2011 ble Finanstilsynet bedt om å utarbeide et høringsnotat med forslag til lov- og/eller forskrifts- endringer for gjennomføring av EØS-regler som svarer til direktiv 2009/49/EF (av 18. juni 2009 om visse opplysningskrav for mellomstore selskap og plikta til å setje opp konsernrekneskap).

Finanstilsynet viser i høringsnotat 3. oktober 2011 til at det i Prop. 100 S (2009–2010) er angitt at det etter norske selskapsregler ikke er adgang til å aktivere stiftelseskostnader i balansen. Finanstilsynet anser derfor unntaket i direktiv 78/660/EØF fra opplysningskravet om aktivering av slike kostnader som ikke relevant for norske forhold.

Finanstilsynet viser videre til at medlemslandene også før direktiv 2009/49/EF har hatt adgang til å fastsette unntak for «mellomstore» foretak fra kravet om å gi opplysninger i noter om nettoomsetning fordelt på virksomhetsområder og geografisk marked. Finanstilsynet viser til at medlemslandsopsjonen i direktiv 78/660/EF art. 27 til å definere en kategori «mellomstore» foretak ikke er anvendt i Norge. På denne bakgrunn antar Finanstilsynet at det ikke er behov for en ny vurdering som følge av direktiv 2009/49/EF.

Finanstilsynet viser videre til at direktiv 2009/49/EF endrer direktiv 83/349/EF, slik at selskaper unntas fra plikten til å utarbeide konsernregnskap dersom det bare har datterselskap av uvesentlig betydning.

Finanstilsynet foreslår at bestemmelsen gjennomføres i nytt femte ledd i regnskapsloven § 3-2, samt en justering av bestemmelsens fjerde ledd.

Finansdepartementet sendte ved brev 23. januar 2012 Finanstilsynets høringsnotat på høring, med høringsfrist 16. mars 2012. Høringsinstansenes syn er omtalt i proposisjonen.

### *Departementets vurdering*

Departementet viser til at nye EØS-regler som svarer til direktiv 2009/49/EF innebærer at det er adgang til å endre regnskapsloven. Det er opp til medlemslandene selv å avgjøre om de vil fastsette nasjonale regler for gjennomføring av endringene i direktiv 78/660/EF som det åpnes for etter direktiv 2009/49/EF.

Departementet viser til at stiftelsesutgifter i utgangspunktet ikke kan aktiveres som eiendeler, og at det derfor ikke er fastsatt noe opplysningskrav for slike eiendeler i regnskapsloven. Departementet slutter seg på den bakgrunn til Finanstilsynets vurdering om at unntaket fra regnskapsdirektivets art. 34 nr. 2 ikke vil være aktuelt for Norge. Det vises for øvrig til at det ikke er definert en kategori «mellomstore» foretak i regnskapsloven.

Departementet slutter seg videre til Finanstilsynets vurdering om at det på det nåværende tidspunkt ikke er aktuelt å foreta en fornyet vurdering av art. 45 nr. 2 annet ledd i forhold til art. 43 nr. 1 punkt 8, som følge av direktiv 2009/49/EF. Det vises også her særlig til at det ikke er definert en kategori «mellomstore» foretak i regnskapsloven. Hvorvidt det eventuelt kan være aktuelt å vurdere innføring av en kategori «mellomstore» foretak, bør etter departementets oppfatning ikke tas opp i forbindelse med gjennomføring av EØS-regler som svarer til dette direktivet. Spørsmålet kan eventuelt vurderes som ledd i en større og mer sammensatt gjennomgang av norsk regnskapslovgivning.

Departementet slutter seg i hovedsak til Finanstilsynets forslag om et unntak fra konsernregnskapsplikten for morselskaper som bare har datterselskap av uvesentlig betydning. Etter departementets oppfatning er det i regnskapsloven § 3-2 nytt femte ledd imidlertid hensiktsmessig å innta en henvisning til regnskapsloven § 3-2 a, slik det er foreslått av ØKO-KRIM. Det vises til at en slik henvisning vil bidra til å klargjøre hva som ligger i begrepet «uvesentlighet» i relasjon til konsolideringsplikten.

### *Økonomiske og administrative konsekvenser*

Forslaget om gjennomføring av direktiv 2009/49/EF (som endrer direktiv 83/349/EF), slik at selskaper unntas fra plikten til å utarbeide konsernregnskap dersom de bare har datterselskap av uvesentlig betydning, vil medføre en viss administrativ lettelse for

slike foretak. Forslaget vil ikke innebære vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige.

### **3.2 Komiteens merknader**

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

## **4. Oppretting av inkurier i verdipapirhandeloven og revisorloven**

### **4.1 Sammendrag**

Ved lovendring 22. juni 2012 nr. 35, jf. Prop 107 L (2011–2012), ble det blant annet foreslått endringer i verdipapirhandeloven kapittel 4 om «Meldeplikt». Ved en inkurie ble enkelte henvisninger i verdipapirhandeloven ikke konsekvensjustert som følge av lovendringene. Dette gjelder henvisninger i verdipapirhandeloven §§ 4-2 og 4-3, samt henvisninger i sanksjonsbestemmelsene i verdipapirhandeloven §§ 17-2, 17-3 og 17-4. Departementet foreslår oppretting av de ulike henvisningsfeilene i verdipapirhandeloven.

Ved lovendring 19. juni 2009 nr. 60 ble revisorloven § 3-5 første ledd nr. 5 flyttet til nytt første ledd nr. 3. Ved en inkurie ble henvisningen i bestemmelsens annet ledd tredje punktum ikke oppdatert i tråd med lovendringen. Departementet foreslår oppretting av henvisningsfeilen.

### **4.2 Komiteens merknader**

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

## **5. Komiteens tilråding**

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i regnskapsloven og enkelte andre lover

I

I lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap gjøres følgende endringer:

§ 3-2 fjerde ledd annet punktum skal lyde:

Dette gjelder ikke dersom et av selskapene i konsernet har aksjer, andeler, grunnfondsbevis eller obligasjoner notert på børs, autorisert markedsplass eller tilsvarende regulert marked i utlandet, *med mindre femte ledd kommer til anvendelse.*

§ 3-2 nytt femte ledd skal lyde:

*Et morselskap kan unnlate å utarbeide konsernregnskap hvis samtlige av selskapets datterselskaper både hver for seg og samlet er av uvesentlig betydning, jf. § 3-2 a.*

§ 3-3 b nytt fjerde ledd skal lyde:

*Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om avleggelse og oppdatering av opplysninger i redegjørelsen om foretaksstyring, når redegjørelsen er gitt som dokument det er henvist til i årsberetningen etter første ledd, samt om revisors plikter i forbindelse med opplysningene i dokumentet.*

Ny § 3-3 c skal lyde:

§ 3-3 c *Redegjørelse om samfunnsansvar*

*Store foretak skal redegjøre for hva foretaket gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Redegjørelsen skal minst inneholde opplysninger om retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder foretaket benytter for å integrere de nevnte hensynene i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter. Foretak som har retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder som nevnt skal i tillegg opplyse om hvordan foretaket arbeider for å omsette disse til handling, gi en vurdering av resultatene som er oppnådd som følge av arbeidet med å integrere hensynene som er nevnt i første punktum i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter, og opplyse om forventninger til dette arbeidet framover.*

*Hvis foretaket ikke har retningslinjer, prinsipper, prosedyrer og standarder som nevnt, skal det opplyses om dette.*

*Departementet kan i forskrift fastsette at en offentlig framskrittsrapport i henhold til FNs initiativ for samarbeid med næringslivet om en bærekraftig utvikling eller en offentlig rapport foretaket har avlagt innenfor rammeverket til Det globale rapporteringsinitiativet, kan erstatte redegjørelsen etter første ledd. Departementet kan i forskrift også fastsette nærmere krav til slik rapportering, herunder krav om at det skal gis tilleggsopplysninger i foretakets årsberetning.*

*Kravet om redegjørelse i første ledd gjelder ikke for datterselskap, dersom morselskapet har gitt en redegjørelse som angitt i årsberetning for konsernet som også omfatter datterselskapet. Datterselskapet skal i så fall opplyse om dette i sin årsberetning og angi hvor redegjørelsen finnes offentlig tilgjengelig.*

*Redegjørelsen etter første ledd skal gis i årsberetningen eller i annet offentlig tilgjengelig dokument. Dersom redegjørelsen gis i annet offentlig tilgjengelig dokument, skal det opplyses i årsberetningen hvor dokumentet finnes offentlig tilgjengelig.*

*Opplysninger om forhold som nevnt i § 3-3 a niende til tolvte ledd kan inntas i en redegjørelse etter første ledd som er gitt som eget dokument, istedenfor i årsberetningen. Dersom denne adgangen benyttes, skal det opplyses særskilt om dette i årsberetningen. Første punktum gjelder ikke for redegjørelse som er gitt annet sted enn i årsberetningen i samsvar med reglene i tredje og fjerde ledd.*

*Departementet kan i forskrift gi utfyllende regler om hvilke opplysninger som skal gis i redegjørelsen etter første ledd, nærmere bestemmelser om avleggelse og oppdatering av opplysninger i redegjørelsen gitt i eget dokument, samt nærmere bestemmelser om revisors plikter i forbindelse med opplysningene i slikt eget dokument.*

§ 3-5 tredje ledd skal lyde:

*Underskrift på årsberetningen etter bestemmelsens første ledd og påtegnet forbehold etter bestemmelsens annet ledd skal anses å omfatte redegjørelsen for foretaksstyring og opplysninger i redegjørelsen for samfunnsansvar, jf. § 3-3 b og § 3-3 c første ledd, når det er henvist til slike redegjørelser i årsberetningen.*

## II

I lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer gjøres følgende endringer:

§ 3-5 annet ledd tredje punktum skal lyde:

*Finanstilsynet kan i enkeltvedtak gjøre unntak fra kravet i første ledd nr. 3 om fast kontorsted i Norge forutsatt at revisors dokumenter, som gjelder klienter i Norge, oppbevares på et fast sted her i riket på en ordnet og forsvarlig måte.*

§ 5-1 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

*Plikten etter annet punktum gjelder tilsvarende for de opplysninger som minst skal gis i redegjørelser for samfunnsansvar etter regnskapsloven § 3-3 c første ledd, samt for opplysninger som er inntatt i redegjørelser for samfunnsansvar gitt i annet dokument enn årsberetningen, jf. regnskapsloven § 3-3 c sjette ledd.*

§ 5-6 fjerde ledd nr. 4 nytt annet punktum skal lyde:

*Plikten etter første punktum gjelder tilsvarende for de opplysninger som minst skal gis i redegjørelser for samfunnsansvar etter regnskapsloven § 3-3 c første ledd, samt for opplysninger som er inntatt i redegjørelser for samfunnsansvar gitt i annet dokument*



enn årsberetningen, jf. regnskapsloven § 3-3 c sjette ledd.

### III

I lov 29. juni 2007 nr. 75 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 4-2 nytt fjerde ledd skal lyde:

(4) Denne paragraf gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis.

§ 4-2 nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 4-3 første ledd skal lyde:

(1) Hvis en aksjeeiers eller annen persons andel av aksjer og/eller rettigheter til aksjer når opp til, overstiger eller faller under 5 prosent, 10 prosent, 15 prosent, 20 prosent, 25 prosent, 1/3, 50 prosent, 2/3 og 90 prosent av aksjekapitalen eller en tilsvarende andel av stemmene som følge av erverv, avhendelse eller annen omstendighet, skal vedkommende gi melding til utstederen og til Finanstilsynet eller den Finanstilsynet utpeker.

§ 4-3 femte ledd skal lyde:

(5) Like med vedkommendes egne aksjer, rettigheter til aksjer eller stemmerettigheter som nevnt i *annet ledd*, regnes

1. aksjer eller rettigheter til aksjer som eies eller erverves eller avhendes av nærstående som nevnt i § 2-5, og
2. stemmerettigheter til aksjer som nevnt i *annet ledd* som innehas av eller overføres til nærstående som nevnt i § 2-5 eller ved opphør av slike rettigheter.

§ 4-3 sjette ledd skal lyde:

(6) Melding etter denne paragraf skal gis straks etter at avtale om erverv eller avhendelse er inngått, eller vedkommende blir kjent med eller burde ha blitt kjent med annen omstendighet som fører til at vedkommende når, passerer eller faller under en terskel i *første ledd*.

§ 4-3 åttende ledd skal lyde:

(8) Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om flagging, herunder bestemmelser om

1. annen omstendighet som nevnt i *første ledd*,
2. at denne paragraf skal gjelde for stemmerettigheter til aksjer som ikke omfattes av *annet ledd* nr. 1 til 3, og
3. konsolidering av eierandeler.

§ 17-2 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Dersom det er oppnådd vinning ved en uaktsom eller forsettlig overtredelse av §§ 3-3 første ledd, 3-4, 3-6 *første og annet ledd*, 3-7, 3-8, 3-9, 3-10, 3-14, 8-2 til 8-6, 9-5, 10-2, 10-3, 10-8 første ledd, 10-11 eller 17-5, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene, kan den som vinningen er tilfalt, pålegges helt eller delvis å avstå denne.

§ 17-3 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. overtrer § 3-6 *første og annet ledd* dersom det foreligger innsideinformasjon i foretaket,

§ 17-3 annet ledd nr. 6 skal lyde:

6. grovt eller gjentatte ganger overtrer § 3-6 *tredje, fjerde eller sjette ledd*, § 3-9, § 3-10, § 4-2, § 5-2, § 5-3 eller § 10-11, jf. forskrifter gitt i medhold av disse bestemmelsene.

§ 17-3 tredje ledd skal lyde:

(3) Med bøter straffes den som grovt eller gjentatte ganger forsettlig eller uaktsomt *overtrer § 4-3 eller § 4-4 første* eller annet ledd, jf. forskrifter gitt i medhold av disse, eller den som forsettlig eller uaktsomt *overtrer § 4-4 tredje* eller fjerde ledd, jf. forskrifter gitt i medhold av disse.

§ 17-4 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 3-6 *tredje, fjerde og sjette ledd*, § 4-2, § 4-3 eller § 4-4 *første* eller annet ledd, eller forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene, kan Finanstilsynet ilegge overtredelsesgebyr.

### IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

Kongen kan fastsette overgangsregler.

Oslo, i finanskomiteen, den 5. mars 2013

**Ketil Solvik-Olsen**

fung. leder

**Gerd Janne Kristoffersen**

ordfører





